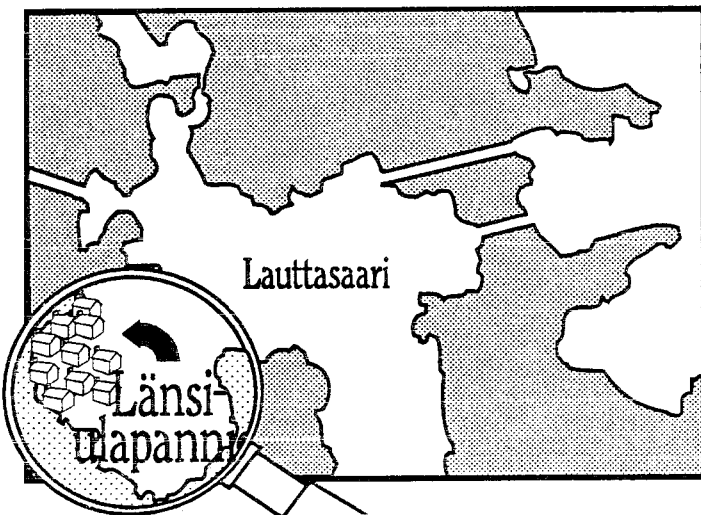
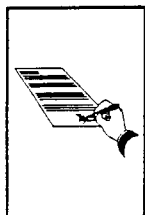

HKL:n kesäkoti

1932 - 1992

Laatinut: Sven Linste

Vuosi 1915. 4.patterimäen tarina.

Ensimmäinen vuokrasopimus tehtiin elokuun 25.pnä 1915, kun Suomenlinnan kommandantti allekirjoitti vuokrasopimuksen n:o 1189 Suomen suurruhtinaskunnan kansalaisen Gurjanoffin kanssa.

Vuosi 1923

Gurjanoffin kuoleman jälkeen palstalle rakennettu huvila myytiin liikemies Carlssonille ja valtiolle kuuluva alueen vuokrasopimus siirtyi uudelle asukkaalle.

Vuosi 1926

Valtio vaihtoi maa-alueita Helsingin kanssa. 4. patterimäen alueet siirtyivät Helsingin kaupungille.

Vuosi 1927

Huvilan omistusoikeus ja alueen vuokrasopimus vaihtuivat. Alueen uudeksi vuokralaiseksi tuli rouva Salin.

Vuosi 1932

Spårvägs och Omnibus Ab osti rouva Salinilta villa-alueen n:o 3 4. patterimäen alueella sijaitsevan huvilan, ulkorakennukset ja laiturin ja luovutti alueen henkilökuntansa käyttöön. Helsingin kaupungin kiinteistölautakunnan kokouksessa 29.1.1932 käsiteltiin Raitiotie ja Omnibus OY:n anomus saada sopiva alue läheisestä saaresta käytettäväksi henkilökunnan virkistyspaikkana sekä yhtiön esitys, että yhtiölle siirrettäisiin vuokraoikeus huvilapalstaan n:o 3 Lauttasaassa ja että pidennettäisiin vuokra-aikaa, joka oli irtisanottu päättyväksi 6.6.1932. Lautakunta päätti antaa palstan vuokralle hakijayhtiölle 1.5.1932 lukien entisin vuokraehdoin.

Henkilöstöpoliitikan helmi
Syntysanat 1932

Ote toimitusjohtaja Idströmin avauspuheesta:

"Kesästä kesään on raitioteiden henkilökunta kokoontunut luonnon helmaan milloin missäkin saadakse ystäviensä ja tuttaviansa piirissä hetken levon ja virkistyksen jokapäiväisen työn lomassa. Ja mahdollisesti on tällaisissa tilaisuuksissa monenkin mielessä kytenyt toivo, että henkilökunta kerran voisi, ja mieluiten piankin, käyttää omaa huvimatkapaiikkaa, joka aina olisi sekä suuremman joukon että yksityisen perheen käytettävänä."

Johtaja Idström'in puhe jatkui seuraavasti:

"Tästä syystä ottikin johtokunta suurella tyydytyksellä vastaan Kaupungin kansanpuistojen valvojan ilmoituksen, että huvilapalsta n:3 4. patterilla kaupungin välittömässä läheisyydessä sijaitsevalla Lauttasaarella oli myytävänä ja että Raitiotieyhtiö saisi tilaisuuden vuokrata siihen kuuluvan huvila-alueen.

Tämä vuokraaminen päätettiin viipymättä sittenkun yhtiö helmikuun 3. päivänä tätä vuotta päivätyllä kaupalla oli hankkinut huvilan omakseen."

Avauspuheen lopussa johtaja Idström toivoi, että alueen käyttäjät tulisivat havaitsemaan sen viihtyisäksi, että metsä tulisi tarjoamaan vilpoisan suojansa, että rannat soisivat aurinkoisia uimapaikkoja ja että rakennus kuistineen tarjoaisi riittävän tilan kaikille.

"Minä toivon Teille kaikille sekä yksityisille että Teidän järjestöillenne hyötyä ja iloa tästä uudesta järjestelystä. Toivon, että tämä paikka muodostuisi Teille rakkaan huolenpidon kohteeksi ja että se Teille tarjoaisi sopivan suojan ja hyvän toveruuden kasvattamiselle"

Alku aina hankala.

Ote Raitiovaunuhenkilökunnan yhdistyksen vuosikertomuksesta 1932.

" Kun huvilatoimikunta keväällä 1932 aloitti toimintansa, ei sillä ollut minkäänlaista kokemusta kesäsiirtolatyössä, sillä tämähän oli Helsingin raitiotietäyöläisten ensimmäinen kesäsiirtola. -----.

Ensimmäiset hankinnat.

Ensiksi piti hankkia huvilaan huonekaluja sekä tarpeelliset tarjoiluvälineet. Hankinnan rahoitukseen pyydettiin yhtiöltä apua, jota johtaja Idström ilmoittikin annettavan. Niin ostettiin kesäsiirtolan ensimmäinen huonekalusto; 11 pöytää, 36 tuolia, ikkunaverhoja, pöytäliinoja, täydellinen keittiö ja tarjoilukalusto sekä kaksi soutuvenettä,

Ensimmäinen toimintakausi päättyi, kun syyskuun 12. päivänä 1932 vietettiin syysjuhlaa ja suoritettiin lipunlasku.

Virkistyspaikkaa käytettiin kesän aikana ahkerasti. Kävijöitä n. 800.

Alueen vahtimestarina toimi Lindholmin perhe 8.5.1932 alkaen.

Vuosi 1933

Huvilaan tuli järjestää kulkuyhteys. Anomus osoitettiin raitiotieläisten henkilökuntayhdistykselle. Se myönsi varoja veneen ostamiseen ja niin saatiin kulkuyhteys kuntoon. Jotain oli hankittava myöskin käyttäjien viihdyttämiseksi. Toimikunta päätti jälleen kääntyä johdon puoleen anomuksella, että yhtiö rakennuttaisi tanssilavan, suuruudeltaan 10x10m ja pukuhuoneet sekä hiekoittaisi ja puhdistaisi uimarannan.

Tällä kertaa yhtiön johto ilmoitti, että se antaa tarvikkeet tanssilavan rakentamiseen. Muihin toivomuksiin, paitsi uimarannan tasoittamiseen, tuli kielteinen vastaus.

Talkoohenki syntyi ja uhrautuvaan työhön ryhdyttiin. Lava rakennettiin kolmessa päivässä. Uimarannalle hankittiin omatoimisesti kaksi puutarhakeinua.

Näin alkoi yhteistoiminta laitoksen johdon ja työntekijöiden kesken ja se jatkuu tänä päivänäkin.

Kesäkauden aikana oli monenlaista toimintaa. Huvilassa kävijöitä oli 1540 henkeä.

Uusia haasteita.

Ongelmat eivät lopu --- rahaa tarvitaan.

Vuosi 1934

Kolmas toimintavuosi alkoi. Henkilökuntayhdistys oli päättänyt myydä hankkimansa moottoriveneen, koska se tuotti tappiota. Mikä neuvoksi? Päätettiin jälleen kerran kääntyä johdon puoleen. Johto myönsi määrärahan ja niin saatiinkin erilaisten järjestelyjen avulla kulkuyhteydet kuntoon.

Vesi- ja vedenkuljetusongelma poistui, kun alueelle kaivettiin kaivo.

Omaehtoista vapaa-ajan toimintaa harrastettiin. Järjestettiin arpajaisia sekä juhlia. Varainhankinnan avulla rakennettiin alueelle kesämökki. Talkoohenki eli ja tulosta syntyi.

Vuoden aikana kävi huvilalla n. 2000 henkilöä.

Muutosten aika.

Vuosi 1935

Kesäsiirtolan toiminnasta oli vuosien 1932-34 aikana vastannut raitiotieläisten henkilökuntajärjestön huvitoimikunta. Siihen on kuulunut kuusi jäsentä, joista kolme on valittu raitiopuolelta ja kolme Konepajatyöläisten ammattiosasto 3:esta.

Järjestöt perustivat vuonna 1935 Helsingin Raitiotieläisten Yhteisjärjestön. Perustava kokous pidettiin 4.11.1935.

Yhdistyksen tehtäväksi määriteltiin Yhteisjärjestöön liittyneiden yhdistysten edustaminen kaikissa yhtiön hallinnon ja ammattiosastojen välisessä suhteissa. Näin Lauttasaaren huvila-alueen hoitovastuu siirtyi Yhteisjärjestölle.

Vuosi 1936

Alussa saarelle kuljettiin veneillä. Kulkuyhteydet paranivat Lauttasaaren sillan valmistuessa 1936. Lautta, joka kulki Ruoholahden ja Lauttasaaren välillä, lopetti samanaikaisesti kulkunsa.

Lautan kulkiessa riitti kävelymatkaa mökkialueelle. Ainoa kulkutie oli metsäpolku Lauttasaaren halki.

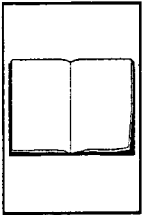
Kävelymatka lyheni, kun saatiin bussiyhteys Vulcanon mäelle.

Raitiotie ja Omnibus OY:n jätti anomuksen Helsingin kaupungin kiinteistölautakunnalle, että lautakunta myöntäisi yhtiölle vuokraoikeuden huomattavasti suurempaan alueeseen patterimäeltä.

Nykyinen vuokra-alue, 3600 m², oli osoittautunut aivan riittämättömäksi tyydyttämään niiden lukuisten teltta paikkojen tarpeen, joita huvilalla kesäisin oleskelevat telttailijat tarvitsivat.

Omatekoiset teltat toimivat asuinsijoina ensimmäisinä vuosina. Myöhemmin tulivat kokoonpantavat mökit. Ne purettiin talveksi. Kiinteät mökkirakennukset ilmestyivät vuosina 1936-37.

Lautakunta päätti näin ollen purkaa vanhan sopimuksen ja vuokrata 1.1.1937 alkaen Lauttasaaren 4.patterialueelta yhteensä 16.570 m² suuruisen alueen. Vuokra-aika on yksi vuosi. Vuokra-alueella saa käyttää yksinomaan yhtiön henkilökunta.

Arkiston valkeat sivut ovat tyhjää täynnä.
Tapahtumat perustavat ihmisten muistikuviin.

Vuosikymmen 1940-50

Ilmeisesti virkistyspaikka on ollut vilkkaassa käytössä. Yksityishenkilöiden valokuvat alueen toiminnasta vahvistavat tällaista käsitystä.

Sotavuodet 1939-1944 hiljensivät toimintaa kaikilla aloilla eivätkä voineet olla vaikuttamatta myös virkistyspaikan käyttöön.

Ihmisten muistikuvissa on sodan jälkeisestä ajasta paljon myön- teistä.

Talkootyöllä, joka on tunnustettu ja hyväksytty työskentely mök- kiläisten kesken, rakennettiin uutta ja korjattiin vanhaa.

Alueen lapsille järjestettiin monenlaista puuhaa; kilpailtiin, pelat- tiin. Väinö Honkaniemi toimi tarmokkaana puuhamiehenä lasten olympialaissa, jotka olivat hyvin suositut. Martta-tädin uimakoulu oli suuressa arvossa ja moni alueen lapsi hankki itselleen uimatai- don, joka on aivan välttämätön meren rannalla asuville.

Kalastus on innostanut monia lähtemään merelle kokemaan Ahdin anteja. Vesillä kulkeminen on mielekäs kokemus.

Kalakilpailut, rannalta onkiminen, kilpailut omien ja muidenkin kanssa ampuma- ja tikanheittokilpailut ym. hauskaa ovat olleet ne keinot, joilla on piristetty yhdessäoloa. Pidettiin arpajaiset, järjestettiin lavatanssit, oli merkkipäiväjuhlia, palkintojen jakoa. Sotavuosina kalastus toi oivan lisän niukkaan ravintoon.

Kaikki toiminta vaatii uhrautuvaa työtä. Vaikka työt suoritettiin yhteisvoimin, niin hallintoakin piti hoitaa. On paljon yhteisiä asioita, jotka tuli hoitaa yhdessä alueen sekä laitoksen vastuu- että am- mattijärjestöjen henkilöiden kanssa.

Mökkiläiset ovatkin aina valinneet keskuudestaan luottamusihmi- siä, jotka hoitivat ansiokkaasti heille annettuja tehtäviä.

Alueen vahtimestari muuttui. Lindholm'in perheen tilalle muutti Aution perhe vuonna 1958.

Vuosi 1945

Helsingin kaupungin liikennelaitoksen sekä Raitiotie ja Omnibus OY:n välisen kauppakirjan perusteella alue siirtyi 1.1.1945 liiken- nelaitoksen palveluksessa olevan henkilökunnan käyttöön.

Hiekka tiimalasissa on valunnut.

Raikas merituli puhaltaa. Innostus palaa.

Vuosikymmen 1960-

Elämä alueella hiljenee. Aika tekee tilaa uudelle sukupolvelle. Ikärakenne muuttuu. Nuoret aikuistuvat ja vanhempi väki siirtyy eläkkeelle.

Vuosikymmen 1970-

Uudistusten aikaa. Sukupolvenvaihdos elää. Alue herää ja pienten lasten iloinen kirmailu täyttää ilman.

Saaritoimikunta on hankkinut alueelle oman yleisöpuhelimien. Sitä tarvitaan. Toinen tärkeä parannus on mökkien sähköistys.

Puhtaus on suomalaiselle tärkeää ja sauna elintärkeää. Kovastikin haitannut puute poistui, kun alueen saunaa laajennettiin ja saatiin kyläläisten käyttöön. Ja kyllä sitä käytettiin.

Kanssakäyminen vilkastuu ja juhannus- sekä elojuhlat lähentävät ihmisiä toisiinsa. Tullaan tutuiksi.

Lasten uimarannalla käy valtava veden polskutus. Opitaan uimaan.

Meri antaa antejaan ja verkkoja puhdistetaan.

Grilleistä siirtyy ihania tuoksua illan hämyyn. Nautitaan olemassaolosta.

Alueen vahtimestari vaihtui. Aution perheen tilalle Juhani Siitose perhe vuonna 1974.

Vuosikymmen 1980-

Alueen elämä sujuu kohentuneiden mukavuuksien ansiosta paremmin. Samat sitovat säännöt säätelevät olemista ja elämistä.

Kalastetaan, järjestetään arpajaisia, jutellaan naapureiden kanssa, vietetään mukavia hetkiä ystävien ja naapureiden kanssa. Vuonna 1982 vietettiin alueen 50-vuotisjuhlaa ja muisteltiin menneitä.

Mökkien asukkaat vaihtuvat. Mökkien ulkonäköä kohennetaan maalaamalla.

Vuosikymmen 1990

Vietämme HKL-kesäkodin 60-vuotisjuhlaa 1992.

Telttapaikasta mökkialueeksi.
Asuminen ja oleskelu.

Mökkikylässä asuminen on melkoinen koettelemus monelle. Alueella ei voi elää kun omakotitalossa, kun mukavuudet puuttuvat. On käytettävä yhteisiä tiloja, kuten saunaa ja vessaa. Ulkoilualueen säännöt rajoittavat vapaata olemista. On mukauduttava järjestyssääntöjen henkeen; ei melua ja naapurin häirintää vaan yhdessäoloa -ollaan saman talon väkeä. Työtovereita on helppo lähestyä.

Moni on kokenut epäonnistumisen ja luopunut tästä ihanuudesta, joka on sitäkin rakkaampi niille, jotka ovat asuneet alueella vuosikymmeniä. Monet nuoret ovat kasvaneet aikuisiksi ja jatkavat perinnettä. Ja heidänkin perillisensä saavat kokea kesäsiirtolan ihanuudet ja ikävyydetkin. Niitäkin kyllä on.

Kolmekymmentä-luvulla elämä saarella oli puutteellista. Vapaa-aikaa oli vähän. Silloin tehtiin töitä lauantaisinkin. Kulkeminen alueelle oli hankalaa ja aikaa kuluttavaa. Mukavuuksien puuttuminen vaikeutti asumista.

Alueen rakennussäännöt rajaavat rakentamista ja kunnostustöitä. Mökit kun sijaitsevat kaupungin ulkoilualueella. Alueen säännöt ohjaavat toimintaa. Maa mökin alla on se alue, joka on vuokralla ja jolle saa rakentaa. Muu maa on ulkoilualuetta. Se on tärkeätä muistaa. Alueella liikkuvien eläinten suojeleminen. Koiralla on luontainen metsästysvaisto. Vapaana oleva koira on uhka eläimistölle. Koiran kytkettynä pitäminen on koiran ja omistajan etu.

On paikalla etunsakin.

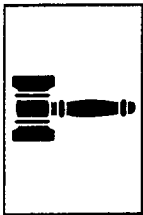
Onhan se keidas kaupungin kupeella. Kulkeminen alueelle nykyisin on helpompaa. Mukavuksia on kohennettu resurssien mukaan. Tärkeintä on, että siellä on viihdytty ja viihdytään edelleenkin. Ihmiset ovat saaneet tarvitsemaa vaihtelua arkeen ja heidän lapsensa saaneet kokea kivaa kesäsiirtolaelämää.

Yhteiskunta muuttuu. Elintaso kohentuu. Haetaan uusia vapaa-ajan harrastuksia. Kesäloma vietetään yhä useammin matkustamalla.

Muutokset vaikuttavat HKL-kesäkodin elämänmuotoon.

Tästä huolimatta elämä alueella sykkii ja tarjoaa monelle ihania vapaa-ajan hetkiä hyvien ystävien kesken.

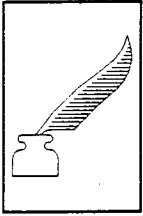
HKL-KESÄKODIN TOIMIHENKILÖT 1932-1992

Puheenjohtajat

Sihteerit

1932 A.R. Ståhlberg
1933 A.R. Ståhlberg
1934 P.V. Friman

1955	V. Honkaniemi	V. Heinonen
1956	V. Honkaniemi	V. Heinonen
1957	V. Honkaniemi	V. Heinonen
1958	Jyrkänne	K. Moilanen
1959	M. Paattiniemi	L. Laine
1960	M. Paattiniemi	M. Niiranen
1961	K. Moilanen	M. Niiranen
1962	E. Torni	M. Niiranen
1963	E. Torni	M. Niiranen
1964	E. Torni	M. Niiranen
1965	T. Karhu	Y. Heinonen
1966	T. Karhu	N. Mustasaari
1967	M. Niiranen	N. Mustasaari
1968	P. Paatelainen	N. Mustasaari
1969	P. Paatelainen	N. Mustasaari
1970	P. Paatelainen	N. Mustasaari
1971	P. Paatelainen	N. Mustasaari
1972	P. Paatelainen	P. Kivinen
1973	P. Ikonen	P. Kivinen
1974	P. Kivinen	A. Paatero
1975	P. Kivinen	A. Paatero
1976	P. Kivinen	A. Paatero
1977	P. Kivinen	A. Paatero
1978	P. Kivinen	A. Paatero
1979	P. Kivinen	A. Paatero
1980	P. Kivinen	A. Paatero
1981	P. Kivinen	A. Paatero
1982	P. Kivinen	S. Linste
1983	S. Linste	L. Kivi
1984	P. Kivinen	P. Paatelainen
1985	P. Kivinen	I. Vikgren
1986	P. Kivinen	I. Vikgren
1987	P. Kivinen	K. Sahlstedt
1988	P. Kivinen	I. Vikgren
1989	P. Kivinen	R. Terävä
1990	P. Kivinen	I. Vikgren
1991	P. Kivinen	I. Vikgren
1992	P. Kivinen	I. Vikgren

HALLINNOLLISIA PÄÄTÖKSIÄ:

29.2.1932

Helsingin kaupungin kiinteistölautakunta päätti (§ 273) siirtää vuokraoikeuden Helsingin Raitiotie ja Omnibus Oy:lle 1.6.1932 alkaen entisin vuokraehdoin.

30.11.1936

Helsingin kaupungin kiinteistölautakunta päätti purkaa Helsingin Raitiotie ja Omnibus Oy:n kanssa tehdyn vuokrasopimuksen 1.1.1937 lukien ja vuokrata yhtiölle kyseisestä päivästä lukien 4. patterialueelta yhteensä 16.570 m²:n suuruisen alueen samoin vuokraehdoin kuin aiemmin huvilapalstan n:o 3.

13.12.1944

Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan kaupunginhallituksen ehdotuksen Raitiotie ja Omnibus Oy:n omaisuuden hankkimisesta kaupungin omistukseen (§ 450).

Kauppasopimuksessa todetaan mm., että "myyjä siirtää ostajalle kaikki sen eri vakuutus-, vuokra-, kauppa-, hankinta- tai muiden sopimusten perusteella kuuluvat oikeudet."

1.5.1950

Helsingin kaupungin kiinteistölautakunta laajensi luovutetun alueen nykyisen suuruiseksi 2,81 hehtaariksi.

12.12.1957

Helsingin kaupungin kaupunginhallitus päätti siirtää Länsiulappaniemen kokonaisuudessa kiinteistölautakunnalta silloisen urheilu- ja retkeilylautakunnan haltuun. Samalla kaupunginhallitus päätti kehottaa urheilu- ja retkeilylautakuntaa irtisanomaan Länsiulappaniemessä olevia alueita koskevat tilapäiset vuokrasopimukset.

18.6.1981 (§ 303)

Urheilu- ja ulkoilulautakunta hyväksyi yhdistysten henkilöjäsenten omistamien majojen pito-oikeutta koskevat sopimusehdot ja päätti edelleen §:ssä 304, että liikennelaitoksen alueen 99 majan majanpito-oikeussopimukset tehdään liikennelaitoksen kanssa.

Samalla lautakunta päätti, että sopimuksen kohtaa 1, joka koskee majanpitäjän helsinkiläisyyttä, sovelletaan 1.5.1983 alkaen.

18.10.1988

Kesämajojen suurentaminen.

Lautakunta päätti omasta puolestaan hyväksyä Helsingin kaupungin ulkoilualueilla olevien kesämökkien uusiksi enimmäismitoiksi pohjan osalta 3 100 x 5 200, harjakorkeudeksi 3 200 ja räystäskorkeudeksi 2 300 millimetriä 9.2.1987 päivättyjen piirustusten A, B, C ja D mukaan sekä muuten oikeuttaa urheilu- ja ulkoiluviraston ulkoiluosaston antamaan tarkemmat rakentamisohjeet.

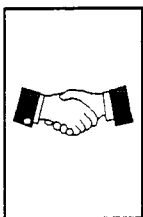
26.10.1989

Kaupunkisuunnittelulautakunta kehotti kaavoitusosastoa laatimaan Lauttasaaren lomamaja-alueille aluekohtaiset yleissuunnitelmat.

Suunnitelmien sisältö:

Laadittavissa suunnitelmissa määritellään seuraavia seikkoja sopimus pohjaisen virkistyskäytön osalta alueilla toimivien yhdistysten ja yksityisten vuokralaisten:

- toiminta-alueet
- toimintaohjeet
- rakentamismahdollisuudet ja ohjeet
- saniteettitilojen ja varastoinnin kehittäminen
- huoltoajo ja pysäköinti

Lopuksi

Lauttasaaren mökkialueen historia on mielenkiintoinen. Se osoittaa myös, että entinen Raitiotie ja Omnibus Oy:n sekä nykyinen liikennelaitoksen johto ovat oivaltaneet ja soveltaneet kaukonäköisesti kannustavaa henkilöstöpolitiikkaa.

Tätä etua on moni käyttänyt hyväkseen ja nauttinut luonnon tarjoamia antimia. Alue on ollut sekä suurten joukkojen että yksityisen perheen ahkerassa käytössä ja on tänä päivänäkin.

Kiitän kaikkia niitä henkilöitä, jotka ovat myötävaikuttaneet tämän historiikin syntymiseen. Toivon alueelle onnea ja menestystä.

Sven Linste